Yayım Tarihi: 28.09.2026 - **Yazar:** Ferdi Asım Hellaç

Tahsil Edilemeyen Ticari Alacaklarla Vergi Borcu Ödenebilir mi?

Özet

Ticari hayatta işletmelerin önemli miktarda alacağı bulunmasına rağmen nakit sıkıntısı yaşaması olağan bir durumdur. İşletmenin müşterilerinden tahsil edemediği alacakları bulunurken aynı tarihte vergi borçlarını ödemekte güçlük çekmesi mümkündür. Kayıtlarda yüksek miktarda ticari alacak bulunmasına rağmen kasa veya banka mevcudunun vergi borcunu karşılamaması, özellikle ödeme vadelerinin uzadığı dönemlerde sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu durumda, mükellefin üçüncü kişilerden olan ticari alacağının vergi borcunun ödenmesinde kullanılıp kullanılamayacağı sorusu ortaya çıkmaktadır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, kamu borçlusunun üçüncü kişilerde bulunan alacaklarının haczedilmesine imkân vermektedir. Ancak işlem, mükellefin ticari alacağını vergi dairesine devretmesi veya ticari alacak ile vergi borcunun doğrudan mahsup edilmesi şeklinde gerçekleşmez. Vergi dairesi mükellefin üçüncü kişideki alacağına haciz uygular, alacağın borçlusu ödemeyi mükellefe değil tahsil dairesine yapar ve tahsil edilen tutar mükellefin kamu borcuna tahsilat olarak kaydedilir. Dolayısıyla konu, doğrudan bir mahsup uygulamasından çok 6183 sayılı Kanun kapsamında üçüncü kişide bulunan alacağın haczedilmesi ve kamu borcunun bu alacaktan tahsil edilmesi şeklinde değerlendirilmelidir.

1. Hukuki Çerçeve

Konunun temelini 6183 sayılı Kanunun özellikle 59, 62 ve 79. maddeleri oluşturmaktadır.

Kanunun 59. maddesinde düzenlenen mal bildirimi yalnızca taşınmaz, araç, makine, banka hesabı veya işletmeye ait diğer fiziki varlıkların bildirilmesinden ibaret değildir. Mal bildirimi; kamu borçlusunun, kamu alacağını karşılayacak miktarda gerek kendi elinde gerekse üçüncü kişiler elinde bulunan menkul ve gayrimenkul malları ile alacak ve haklarının nevini, mahiyetini ve miktarını tahsil dairesine bildirmesini de kapsamaktadır. Tahsilat Genel Tebliğinde de bu husus açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle vergi borcu bulunan bir mükellefin; ***“X Ltd. Şti.'den 600.000 TL ticari alacağım bulunmaktadır.”*** şeklindeki beyanı 6183 sayılı Kanun bakımından mal bildiriminin konusu olabilir.

Mal bildirimi bir servet beyanı niteliğinde değildir. Kamu borçlusunun bütün malvarlığını ortaya koyması değil, kamu alacağını karşılayabilecek miktarda mal, hak veya alacağını bildirmesi esastır. Tahsilat Genel Tebliği de borcuna yetecek miktarda mal bildiren borçlunun bundan daha fazla mal bildirmeye zorlanamayacağını belirtmektedir. Bildirilen mal veya alacağın borcu karşılamaya yeterli olup olmadığı konusundaki değerlendirme ise tahsil dairesine aittir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Konunun ikinci ayağını 6183 sayılı Kanunun 62. maddesinde düzenlenen haciz oluşturmaktadır. Bu düzenleme kapsamında borçlunun mal bildiriminde gösterdiği veya tahsil dairesince tespit edilen, borçlunun kendisinde ya da üçüncü kişilerde bulunan mal, alacak ve haklarından kamu alacağına yetecek miktarının haczedilmesi mümkündür. Buradan çıkan önemli sonuç şudur: Ticari alacak da haczedilebilir bir malvarlığı unsurudur.

Örneğin A Ltd. Şti.'nin vergi dairesine 1.000.000 TL vadesi geçmiş vergi borcu, B Ltd. Şti.'den ise 600.000 TL ticari alacağı bulunduğunu düşünelim. A Ltd. Şti., B Ltd. Şti.'den olan alacağını mal bildiriminde göstererek ve alacağın dayanağını oluşturan belgeleri sunarak bu alacağın haczedilmesini talep edebilir. Ancak burada mükellefin belirli bir malının veya alacağının mutlaka haczedilmesini vergi dairesine dayatma hakkının bulunduğu sonucuna ulaşılmamalıdır. Mal bildiriminde belirli bir alacağın gösterilmiş olması, tahsil dairesinin mutlaka bu alacağa yönelmesini gerektirmez. Kamu alacağının tahsilini sağlayacak malvarlığı unsurlarının tespiti ve haczi tahsil dairesinin cebren tahsil yetkisi içindedir. Dolayısıyla mükellef üçüncü kişideki alacağını bildirir, alacağın varlığını ortaya koyan belgeleri sunar ve bu alacağın haczedilmesini talep eder. Vergi dairesi ise kamu alacağının tahsili bakımından söz konusu alacağa haciz uygulanıp uygulanmayacağını değerlendirir.

2. Haciz ve Tahsil Süreci

Üçüncü kişilerde bulunan alacak ve hakların haczinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin esas düzenleme 6183 sayılı Kanunun 79. maddesinde yer almaktadır.

Madde yalnızca mal veya hizmet satışlarından doğan ticari alacakları kapsamamaktadır. Maaş, ücret, kira ve benzeri haklarla birlikte fiilen tutanak düzenlenmek suretiyle haczedilmesi mümkün olmayan üçüncü kişilerdeki alacak ve hakların da haciz bildirisiyle haczedilmesi mümkündür. Kanunda, haciz bildirisinin üçüncü kişiye tebliğ edilmesiyle birlikte üçüncü kişinin borcunu bundan sonra ancak tahsil dairesine ödeyebileceği, kamu borçlusuna yapılacak ödemenin geçerli olmayacağı açıkça düzenlenmiştir.

Örneğin A Ltd. Şti.'nin B Ltd. Şti.'den 600.000 TL ticari alacağı bulunduğunu ve vergi dairesinin bu alacağa haciz uyguladığını düşünelim. Vergi dairesi B Ltd. Şti.'ye bir haciz bildirisi gönderir.

Hacizden önceki ödeme ilişkisi; B Ltd. Şti. → A Ltd. Şti. şeklindeyken, haciz bildirisinden sonra haczedilen tutar yönünden ödeme ilişkisi; B Ltd. Şti. → Vergi Dairesi şeklinde değişmektedir.

B Ltd. Şti.'nin vergi dairesine yaptığı ödeme, bir taraftan A Ltd. Şti.'ye olan ticari borcunun yapılan ödeme tutarı kadar sona ermesini sağlarken diğer taraftan A Ltd. Şti.'nin vergi borcuna tahsilat olarak kaydedilmektedir.Burada özellikle üzerinde durulması gereken nokta, mükellefin vergi borcunun haciz bildirisinin gönderilmesi veya üçüncü kişiye tebliğ edilmesiyle sona ermemesidir. Kamu borcu, tahsil dairesinin üçüncü kişiden parayı fiilen tahsil ettiği tutar ölçüsünde azalmasıdır.

A Ltd. Şti.'nin 1.000.000 TL vergi borcu ve B Ltd. Şti.'den karşılıklı mutabakata bağlanmış 600.000 TL alacağı bulunduğunu varsayalım. Vergi dairesince haciz bildirisi gönderildikten sonra B Ltd. Şti. 600.000 TL'yi doğrudan vergi

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

dairesine ödediğinde, bu tutar A Ltd. Şti.'nin kamu borcuna tahsilat olarak kaydedilecektir.

Bununla birlikte kalan borcu her durumda basit biçimde; **1.000.000 TL - 600.000 TL = 400.000 TL** olarak değerlendirmek doğru olmayabilir. Ödeme tarihine kadar işlemiş gecikme zammı, varsa diğer fer'iler ve tahsil edilen tutarın kamu borçlarına mahsup şekli ayrıca dikkate alınmalıdır.

Bu mekanizma aynı zamanda bir ***alacağın temliki*** işlemi değildir. Mükellef, Türk Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde alacağını Hazineye devretmemektedir. Vergi idaresi kamu gücüne dayanarak söz konusu alacağa haciz koymakta ve üçüncü kişiye borcunu bundan sonra tahsil dairesine ödemesini bildirmektedir. Bu nedenle ekonomik sonuç bakımından "***ticari alacakla vergi borcunun ödenmesi***" söz konusu olsa da hukuki sonuç; ***üçüncü kişideki alacağın haczi ve kamu alacağının haczedilen alacaktan tahsilidir.***

Bu uygulamanın yalnızca teorik bir imkân olmadığı da belirtilmelidir. Gelir İdaresi Başkanlığının 2025 yılı Faaliyet Raporunda, 6183 sayılı Kanunun 79. maddesi kapsamında haczedilen varlıkların elektronik ortamda paraya çevrilmesi ve vergi dairelerinin Hazine hesaplarına aktarılması çalışmalarının sürdüğü; ayrıca vergi dairesi müdürlüklerinde düzenlenen haciz bildirimlerinin elektronik ortamda kurumlara gönderilmesi için bankalar, finans kurumları ve diğer kuruluşlarla e-Haciz protokolleri yapıldığı belirtilmektedir. Bu durum 79. madde mekanizmasının fiilen kullanılan bir cebren tahsil yöntemi olduğunu göstermektedir.

Sistem cebren tahsil sürecinin bir parçası olduğundan kamu borcunun takip edilebilir hale gelmesi de önemlidir. Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, mevcut düzenlemeye göre 15 gün içinde borcunu ödemek veya mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Tahsilat Genel Tebliğinde de bu süre 15 gün olarak gösterilmektedir.

Dolayısıyla henüz vadesi gelmemiş normal bir vergi borcu için; ***"Üç ay sonra ödenecek vergimi müşterimdeki alacağımdan şimdiden tahsil edin."*** şeklinde 62 ve 79. maddelere dayalı klasik cebren tahsil mekanizmasının işletilmesinden söz edilemez. İhtiyati haciz şartlarının oluştuğu durumların ise ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

3. Alacağın Gerçekliği ve İspatı

Uygulamanın en önemli noktası, hacze konu edilen alacağın gerçekten mevcut olmasıdır. Mükellefin yalnızca; ***"X firmasından 600.000 TL alacağım bulunmaktadır."*** şeklinde beyanda bulunması, haciz tarihinde gerçekten bu tutarda bir alacağı bulunduğunu tek başına ortaya koymaz.

Alacağın hangi ticari ilişkiden doğduğu, tutarı, vadesi, daha önce yapılan tahsilatlar ve haciz tarihi itibarıyla kalan bakiyesi belirlenebilmelidir. Sözleşmeler, faturalar, sevk ve teslim belgeleri, banka hareketleri, çek ve senet kayıtları, tahsilat makbuzları, cari hesap ekstreleri ve özellikle karşılıklı cari hesap mutabakatları bu bakımdan önem taşımaktadır.

Örneğin A Ltd. Şti.'nin B Ltd. Şti.'ye 600.000 TL tutarında fatura düzenlediğini düşünelim. B Ltd. Şti. faturanın 450.000 TL'lik kısmını daha önce ödemişse, haciz tarihi itibarıyla gerçek bakiye 600.000 TL değil 150.000 TL'dir. Dolayısıyla fatura tutarı ile haczedilebilir bakiye alacak aynı şey değildir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Vergi idaresinin kayıtlarında mükellef ile üçüncü kişi arasında geçmiş dönemlerde ticari ilişki bulunduğunun görülmesi de üçüncü kişinin haciz tarihi itibarıyla halen borçlu olduğunun kabul edilmesi için tek başına yeterli olmamalıdır. Ticari işlemin geçmişte gerçekleşmiş olması ile bu işlemden doğan alacağın halen mevcut olması farklı konulardır. Fatura bedeli daha önce ödenmiş, çek veya senetle tasfiye edilmiş, taraflar arasında mahsup edilmiş veya başka bir nedenle sona ermiş olabilir.

Danıştay Dokuzuncu Dairesinin E.2021/290, K.2023/947 sayılı kararında bu mesele açık şekilde tartışılmıştır. Uyuşmazlıkta üçüncü kişinin asıl kamu borçlusuna borcu bulunup bulunmadığı yeterince araştırılmadan ve başkaca somut tespit yapılmadan yalnızca Bs formu verisinden hareket edilmiş, ilk derece mahkemesince bu durum yeterli görülmemiştir. Danıştay kararında da kamu borçlusunun üçüncü kişilerdeki alacağına haciz uygulanabilmesi için alacağın somut olarak tespit edilmesi gerektiği yaklaşımı ortaya konulmuştur.

Söz konusu kararın Ba ve Bs bildirimlerinin kullanıldığı döneme ilişkin olduğu özellikle belirtilmelidir. Form Ba ve Form Bs bildirimlerinin verilmesi uygulamasına, 565 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile Eylül 2024 dönemi bildirimlerinden itibaren son verilmiştir. Gelir İdaresi Başkanlığının 2024 yılı Faaliyet Raporunda da bu durum açıkça belirtilmektedir. Bugün bakımından kararın önemi Bs formunun kendisinden kaynaklanmamaktadır. Önemli olan, idarenin elinde geçmiş dönemde bir ticari işlem bulunduğunu gösteren verinin bulunmasının, üçüncü kişinin haciz tarihinde halen borçlu olduğunu tek başına göstermeyeceği yönündeki hukuki yaklaşımdır.

Günümüzde e-Fatura, e-Arşiv Fatura veya başka elektronik kayıtların bulunması da aynı açıdan değerlendirilmelidir. Elektronik kayıt ticari işlemin yapıldığını ortaya koyabilir; ancak o işlemden doğan bedelin daha sonra ödenip ödenmediğinin ayrıca belirlenmesi gerekir.

Bu nedenle ***karşılıklı cari hesap mutabakatı*** uygulamada özel önem taşımaktadır. Örneğin A Ltd. Şti. ile B Ltd. Şti. haciz tarihinden kısa süre önce 600.000 TL bakiye üzerinden karşılıklı mutabakat yapmışsa, bu belge tek taraflı muhasebe kayıtlarına göre alacağın varlığını çok daha güçlü biçimde ortaya koyacaktır.

Alacağın tartışmalı olması halinde ise 79. madde mekanizmasının hızlı biçimde sonuç vermesi beklenmemelidir. Örneğin borçlu şirket teslim edilen malların ayıplı olduğunu, karşı alacağının bulunduğunu veya ödeme yaptığını ileri sürüyorsa, önce üçüncü kişinin gerçekten borçlu olup olmadığı ve gerçek borç miktarı tartışmalı hale gelecektir.

4. Üçüncü Kişinin İtirazı

6183 sayılı Kanunun 79. maddesi yalnızca kamu alacaklısının yetkilerini değil, haciz bildirisi gönderilen üçüncü kişinin hak ve yükümlülüklerini de ayrıntılı şekilde düzenlemektedir.

Haciz bildirisi alan üçüncü kişi; kamu borçlusuna borcu bulunmadığını, malın elinde olmadığını, hacizden önce borcunu ödediğini veya alacağın daha önce kamu borçlusuna ya da onun gösterdiği yere ödendiğini ileri sürüyorsa, haciz bildirisinin kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde tahsil dairesine yazılı olarak bildirimde bulunmak zorundadır.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Örneğin B Ltd. Şti.'ye A Ltd. Şti.'nin vergi borcu nedeniyle 600.000 TL tutarında haciz bildirisi gönderildiğini, ancak B Ltd. Şti.'nin gerçek borcunun yalnızca 150.000 TL olduğunu düşünelim. B Ltd. Şti. daha önce yaptığı 450.000 TL ödemeyi banka dekontları, çek kayıtları veya diğer ödeme belgeleriyle ortaya koyarak yedi günlük süre içinde haciz bildirisindeki tutara itiraz etmelidir.

Üçüncü kişi yedi günlük süre içinde itiraz etmezse Kanunun oldukça ağır bir sonucu ortaya çıkmaktadır. Kanun hükmüne göre mal elinde, borç ise zimmetinde sayılmakta ve üçüncü kişi hakkında 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip yapılabilmektedir. Ancak Kanun, yedi günlük itiraz süresini kaçıran üçüncü kişiye tamamen kapalı bir sistem kurmamıştır. Üçüncü kişi haciz bildirisinin kendisine tebliğinden itibaren bir yıl içinde genel mahkemelerde ***menfi tespit*** davası açarak, haciz bildirisinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla kamu borçlusuna borcu bulunmadığını veya haczedildiği bildirilen malın elinde olmadığını ispatlayabilir. Menfi tespit davasının açılması takip işlemlerini kendiliğinden durdurmamakta; Kanunda belirtilen teminat karşılığında mahkemece takibin durdurulmasına karar verilebilmektedir.

Danıştay Üçüncü Dairesinin E.2019/3387, K.2021/1936 sayılı kararı da bu bakımdan dikkat çekicidir. Olayda üçüncü kişi haciz bildirisine yedi günlük sürede itiraz etmemiş, bunun üzerine borç zimmetinde kabul edilerek adına ödeme emri düzenlenmiştir. Üçüncü kişi ise borcun çeklerle ödendiğini ve kamu borçlusuna borcu bulunmadığını gösterdiğini ileri sürdüğü belgeleri dava dosyasına sunmuştur. Danıştay Üçüncü Dairesi, sunulan bilgi ve belgelerin 6183 sayılı Kanunun 58. maddesinde yer alan "***borcum yoktur***" iddiası kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşarak alt derece kararını bozmuştur.

Bu karar, yedi günlük sürenin önemsiz olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır. Haciz bildirisi alan üçüncü kişinin yapması gereken ilk işlem, borcun bulunmadığı veya tutarın farklı olduğu düşünülüyorsa yedi günlük süre içinde yazılı ve belgeli olarak itiraz etmektir. Kararın önemi, somut olayda gerçekten bulunmadığı ileri sürülen bir özel hukuk borcunun varlığının sunulan belgeler çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerektiğinin kabul edilmiş olmasıdır.

Üçüncü kişi süresi içerisinde haciz bildirisine itiraz ederse bu defa da vergi idaresinin başvurabileceği bir yol bulunmaktadır. 6183 sayılı Kanunun 79. maddesine göre alacaklı kamu idaresi, üçüncü kişinin yaptığı itirazın gerçeğe aykırı olduğunu düşünüyorsa bir yıl içinde genel mahkemede dava açarak üçüncü kişinin itirazının aksini ispatlayabilir ve borçlu bulunduğu tutarın ödenmesine hükmedilmesini isteyebilir. Dolayısıyla 79. madde uygulamasının en sorunsuz işleyeceği alacaklar; ***mevcut, belirli, belgeli, vadesi gelmiş ve taraflar arasında ihtilaf bulunmayan alacaklardır.***

5. Sürekli ve Gelecekteki Alacaklar

Üçüncü kişilerdeki alacakların haczi yalnızca tek seferlik mal veya hizmet satışlarından doğan ticari alacaklarla sınırlı değildir. Kanunun 79. maddesinde ***maaş, ücret ve kira*** gibi hakların da açıkça belirtilmiş olması, ***süreklilik arz eden alacak ilişkilerinin haczedilebileceğini*** göstermektedir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Örneğin vergi borçlusunun kiraya verdiği bir işyerinden aylık 80.000 TL kira alacağı bulunduğunu ve kira ilişkisinin devam ettiğini düşünelim. Kiracıya haciz bildirisi gönderilmesi halinde haciz kapsamında kalan kira bedellerinin kiraya verene değil tahsil dairesine ödenmesi gündeme gelebilir. Burada mevcut bir hukuki ilişkiden doğacak dönemsel alacaklarla, gelecekte doğup doğmayacağı dahi belli olmayan muhtemel ticari alacakları birbirinden ayırmak gerekir. Mevcut bir kira sözleşmesinden gelecek ay doğacak kira alacağı ile bir işletmenin ilerleyen aylarda yapıp yapmayacağı belli olmayan satışlardan doğabilecek alacak aynı nitelikte değildir.

Bu ayrım, uygulamada "***doğmuş ve doğacak alacaklar***" şeklindeki haciz bildirimleri bakımından önem taşımaktadır. Üçüncü kişinin kamu borçlusuyla devam eden belirli bir hukuki ilişkisi yoksa, yalnızca gelecekte aralarında ticari ilişki kurulma ihtimalinden hareketle sınırsız şekilde gelecekte doğabilecek alacakların haczedilebileceğini kabul etmek mümkün değildir.

Alacağın hukuki kaynağının, doğma şartlarının, muacceliyetinin ve tutarının belirlenebilir olması gerekir. Danıştay kararlarında da üçüncü kişideki alacağın gerçekten doğup doğmadığının ve tutarının belirlenmesinin önem taşıdığı görülmektedir. Bu nedenle 79. madde kapsamındaki bir haciz uygulamasında; ***"X şirketindeki doğmuş ve doğacak bütün alacaklar"*** şeklindeki ifadenin tek başına yeterli olduğu düşünülmemeli, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin niteliği ayrıca incelenmelidir.

Özellikle kira, hakediş veya benzeri devam eden sözleşmelerde gelecekte doğacak alacağın hukuki temeli önceden mevcutken, henüz hiçbir ticari işleme dayanmayan muhtemel satış gelirlerinde aynı kesinlik bulunmamaktadır.

6. Başvuru ve Uygulama

Vergi borcu bulunan mükellefin üçüncü kişiden olan alacağını vergi dairesine bildirirken yalnızca; ***"X firmasından 2.000.000 TL alacağım bulunmaktadır."*** şeklinde genel bir açıklama yapmak yerine alacağın kaynağının ve gerçek bakiyesinin ayrıntılı biçimde ortaya konulması uygulamada daha sağlıklı olacaktır.

Başvuruda üçüncü kişinin unvanı, vergi kimlik numarası, alacağın hangi ticari ilişkiden doğduğu, varsa sözleşmenin tarihi, fatura tarih ve numaraları, toplam işlem tutarı, daha önce yapılan tahsilatlar, kalan bakiye, alacağın vadesi ve varsa karşılıklı cari hesap mutabakatına yer verilmesi mümkündür.

Örneğin mükellefin müşterisine toplam 2.500.000 TL tutarında mal sattığını, müşterinin 500.000 TL ödeme yaptığını ve tarafların daha sonra 2.000.000 TL bakiye üzerinden cari hesap mutabakatı gerçekleştirdiğini düşünelim. Vergi dairesine yalnızca 2.500.000 TL tutarındaki faturaların verilmesi yerine, alacağın gerçek durumunun*;* ***Toplam fatura tutarı: 2.500.000 TL Yapılan tahsilat: 500.000 TL Kalan ve mutabakata bağlanan alacak: 2.000.000 TL*** şeklinde ortaya konulması daha doğru olacaktır. Başvuruda kullanılan talebin de işlemin hukuki niteliğine uygun kurulması gerekir.***"Üçüncü kişiden olan alacağımın vergi borcuma mahsup edilmesini talep ediyorum."*** şeklindeki bir talep işlemin gerçek niteliğini tam olarak ifade etmemektedir. Bunun yerine;***"Üçüncü şahıstan olan ve ekteki belgelerle tevsik edilen alacağımın 6183 sayılı Kanunun 62 ve 79. maddeleri kapsamında haczedilerek ilgili üçüncü şahsa haciz bildirisi gönderilmesini ve tahsil edilecek tutarın vergi borçlarıma***

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

tahsilat olarak işlenmesini talep ediyorum.” şeklindeki bir ifade hukuki termonolijiye daha uyumludur.

Bu yöntemin uygulama değerinin yüksek olduğu tipik durum, mükellefin vadesi geçmiş vergi borcu bulunmasına rağmen bunu karşılayacak nakde sahip olmaması, buna karşılık ödeme gücü bulunan üçüncü bir kişiden yüksek tutarda ve tartışmasız bir alacağının bulunmasıdır.

Örneğin A Ltd. Şti.'nin 3.000.000 TL vadesi geçmiş vergi borcu olduğunu, B Ltd. Şti.'den de 2.000.000 TL tutarında, karşılıklı cari hesap mutabakatıyla kabul edilmiş ve vadesi geçmiş ticari alacağı bulunduğunu düşünelim. A Ltd. Şti.'nin banka hesabında vergi borcunu ödeyecek yeterli para bulunmamaktadır. B Ltd. Şti. ise borcun varlığını kabul etmekte ve ödeme gücüne sahiptir. Şartların bulunması ve vergi dairesinin söz konusu alacağa haciz uygulaması halinde B Ltd. Şti., borcunu A Ltd. Şti.'ye ödemek yerine doğrudan vergi dairesine ödeyebilir. Böylece 2.000.000 TL, tahsil edildiği tarih itibarıyla A Ltd. Şti.'nin kamu borcuna tahsilat olarak kaydedilir. Bu durumda paranın önce B Ltd. Şti.'den A Ltd. Şti.'nin banka hesabına, ardından A Ltd. Şti.'nin banka hesabından vergi dairesine aktarılmasına gerek kalmamaktadır. Buna karşılık B Ltd. Şti.; “***Malları eksik teslim aldım.” “Mallarda ayıp bulunmaktadır.” “A Ltd. Şti.'den benim de alacağım vardır.” “Borcu daha önce ödedim.” “Cari hesap bakiyesi 2.000.000 TL değildir.”*** şeklinde iddialarda bulunuyorsa, süreç aynı kolaylıkla sonuçlanmayacaktır. Bu durumda hacze konu alacağın varlığı ve gerçek miktarı ihtilaflı hale gelecektir. Bu nedenle yöntemin uygulanabilirliğini belirleyen temel unsur sadece faturanın bulunması değil, alacağın mevcut, belirlenebilir ve mümkün olduğunca ihtilafsız olmasıdır.

7. Değerlendirme ve Sonuç

6183 sayılı Kanunun 59, 62 ve 79. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, vergi borcu bulunan mükellefin üçüncü kişilerden olan ticari alacaklarının kamu borcunun tahsilinde kullanılmasına imkân veren açık bir hukuki mekanizmanın bulunduğu görülmektedir.

Bu nedenle uygulamanın yalnızca teorik bir yöntem olduğu söylenemez. Üçüncü şahıslardaki alacakların haczi, 6183 sayılı Kanunun cebren tahsil sistemi içerisinde uzun süredir kullanılan bir yöntemdir. Gelir İdaresi Başkanlığının güncel faaliyet raporlarında 79. madde kapsamında düzenlenen haciz bildirimlerinin elektronik ortamda gönderilmesi, kurumlarla e-Haciz protokollerinin geliştirilmesi ve haczedilen varlıkların Hazine hesaplarına aktarılmasıyla ilgili çalışmaların sürdürülmesi de uygulamanın fiilen devam ettiğini göstermektedir.

Mükellefin üçüncü kişiden olan ticari alacağı vergi borcuyla doğrudan mahsup edilmemektedir. Vergi dairesi mükellefin üçüncü kişideki alacağına haciz uygulamakta, üçüncü kişiye haciz bildirisi göndermekte ve üçüncü kişi haczedilen tutarı doğrudan tahsil dairesine ödemektedir. Vergi borcu da ancak vergi dairesinin yaptığı tahsilat ölçüsünde azalmaktadır.

Mükellefin belirli bir alacağını mal bildiriminde göstermiş olması, tahsil dairesinin mutlaka bu alacağı haczetmesi gerektiği anlamına da gelmemektedir. Kamu alacağının hangi mal, hak veya alacaktan tahsil edileceğinin belirlenmesi tahsil dairesinin cebren tahsil yetkisinin bir parçasıdır. Uygulamada en önemli konu ise üçüncü kişide gerçekten bir alacağın bulunup bulunmadığının ve bu alacağın haciz tarihindeki gerçek tutarının belirlenmesidir. Fatura tek başına

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

her durumda yeterli değildir. Fatura geçmişte bir ticari işlem yapıldığını gösterebilir, fakat bu işlemden doğan alacağın halen devam ettiğini tek başına ortaya koymaz. Ödeme hareketlerinin, çek ve senetlerin, taraflar arasındaki mahsuplaşmaların, cari hesap kayıtlarının ve mümkünse karşılıklı mutabakatın birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Danıştay kararlarında da kamu borçlusunun üçüncü kişi nezdinde alacağı bulunduğunun bildirilmiş veya idarece somut olarak tespit edilmiş olması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Danıştay Üçüncü Dairesinin E.2019/3387, K.2021/1936 sayılı kararında bu ilke açık biçimde ifade edilmiştir.

Geçmiş dönemde verilen Ba ve Bs bildirimlerinden hareketle yapılan haciz uygulamalarına ilişkin Danıştay kararlarının günümüzde de taşıdığı önem buradadır. Ba ve Bs uygulaması Eylül 2024 dönemi itibarıyla sona ermiş olmasına rağmen, bu kararlarda ortaya konulan “***geçmişteki ticari işlem verisi ile haciz tarihinde mevcut olan alacağın aynı şey olmadığı”*** yönündeki yaklaşım güncelliğini korumaktadır. Vadesi geçmiş vergi borcu bulunan, buna karşılık üçüncü kişilerden belgeli, belirli, vadesi gelmiş ve ihtilafsız alacağı olan mükellefler açısından 6183 sayılı Kanunun 79. maddesinde düzenlenen alacak haczi dikkate alınması gereken bir cebren tahsil yöntemidir.

Özellikle mükellefin nakit sıkıntısı yaşadığı, buna karşılık ödeme gücü yüksek müşterilerden önemli miktarda alacağının bulunduğu durumlarda sistem pratik bir sonuç doğurabilir. Mükellefin müşterisinden tahsilat yapıp aynı parayı vergi dairesine aktarması yerine, müşterinin borcu doğrudan tahsil dairesine ödemesi sağlanabilir. Bununla birlikte yöntemin başarısı, hacze konu alacağın hukuki ve ticari bakımdan sağlam şekilde belgelendirilmesine bağlıdır. Alacağın tutarı veya varlığı tartışmalıysa üçüncü kişinin itiraz hakkı devreye girecek ve süreç genel mahkemelerde yürütülecek uyuşmazlıklara kadar uzayabilecektir.

Mükellef ticari alacağını vergi borcuna mahsup ettirmemekte; vergi dairesi mükellefin üçüncü kişideki alacağını haczetmekte, üçüncü kişi de borcunu doğrudan vergi dairesine ödemektedir.

Ferdi Asım Hellaç
Mali Müşavir

YASAL UYARI : İnternet sitemizde yer alan yazıların tüm hakları saklıdır. Ancak yazar ve site kaynağının aktif linkine yer verilerek alıntı yapılabilir. YAZILAR AYNEN YAYIMLANAMAZ. Aksi yönde eylemler hakkında Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki tazminat ve ceza hükümlerinin uygulanması için hukuki süreçler başlatılacaktır.

Kaynak : https://hellac.com/blogdetay/tahsil-edilemeyen-ticari-alacaklarla-vergi-borcu-odenebilir-mi
Erişim Tarihi : 11.11.2026

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.